

“ယူဒီးယပူကွီဖိတဖန်”

၁၁-၁၁ (သီတင်း)

(တံကွေးမာလကပီဟီဒ်ခိဒ်ဘုဂ်သရ်မုနံ)

၁၉၉၆တံကွေးမာလီနံ၊ မုတံဆာကတီဖဲယကဲဒံးကွီသရ်ဖဲမဲလးဘုဂ်ကီဘုဂ်ခဲဒဲကဝီ၊ နီဂံ(၁)တီထီကွီအခါန့လီ၊ ဒီယမုတံ ပါဆာကွီသရ်တဂါအသိးအါစုအါဘျီန့ယတဲသကိးကျူဒီကျူယုတံဒီးယပူကွီဖိပူခွဲတီ၊ တီတဆံဖိတဖန်ပတဲသကိးတံဂ်ဘုဂ်လးပ ယီသုးပဒိအတံဟဲထီဂ်မာအါမာသီတံလါပဒုသဝီဒဲလဲအဂု၊ ပပူကလုတဖန်ဘုဂ်တံမာကီမာဂါမာသံမာဆါအီလါကျဲဒဲလဲအဂု၊ ဒီး တဘျီဘျီပတဲသကိးဘုဂ်လးပတံပါဆာအတံအိဒ်သးအဂုတဖန်လီ၊ တဘျီဘျီပတဲသကိးတံဂ်တဖန်အီလါပကွီတီဒီးပူ၊ တဘျီဘျီပတဲ သကိးအီလါသ့ဒ်ခိဒ်ထံးဝ်ခိဒ်ထံးဖဲပထံလိာ်ပသးကတီသကိးတံဘုဂ်ဆါဘုဂ်တီအခါန့လီ။

ဘုဂ်လးဒီးပယီသုးတဖန်အတံဟဲထီဂ်မာအါမာသီတံအဖိခိဒ်တံလါယအိဒ်ဒီးသ့ညါဘုဂ်သးတံတမံန့မုနံ- “လါယပူကွီဖိ တဖန်အသးပူမုအတံဘုဂ်ခိဒ်ဘုဂ်လဲဒဲလဲန့ဒီးခါဆူညါန့အဲသ့အတံပညိတံဟဲတံမနုတမံအိဒ်ဒီးအဲသ့လဲ” အဂုန့လီ။ လါ တံန့အယိဒဲသိးယဘုးထုးထီဂ်န့အဲသ့အတံတံဘုဂ်ခိဒ်မုအိဒ်လီ၊ ဘါလါအသးပူတဖန်ဆူခိကန့အဂီယဟ့အဲသ့တံဂ်ခိဒ်တီခဲခါ လါအမုနံ- “မုနံလါအမုဖိယသးတဖန်” ဒီး “ယတံတံဟဲခါဆူညါ” ဒီးယမာအဲသ့ယုထါတခါခါဒီးကွေးဆီရဲလံလါအတီပူလီ၊ ဒီ ဖျီလါအဲသ့တံကွေးအဖိခိဒ်ယဒီးန့ဘုဂ်ကွါအဲသ့အတံတံဘုဂ်ဟဲသးအစာတနီမုဒဲအဖိလံအသိးအံလီ။

“...ဖဲယသးအိဒ်(၁၂)နံယအိဒ်ဒီးလါယသဝီအခါတနံတခိဒ်ပယီသုးတဖန်ဟဲထီဂ်ဆူယသဝီအါအါဂီဂီလီ၊ ပူသဝီဖိတဖန်ပျါတံဒီးယု ကွံဝဲချူသးဘုဂ်ဆုမုမုယဖုတဂါန့အသးပုယုတကဲအါအါဘုဂ်အယိပယီသုးဖိဒ်ချူန့အီလီ၊ ဖဲန့ပယီသုးဖိတဖန်ဖိဒ်စာယာအီမာ ဒါဂ်မာဆါအီအကလုကလုဝံပါန့လီအီဆူဟီဒ်ခိဒ်ပူဒီးတံဘါမုဒဲကွံအီဒီးဟီဒ်ခိဒ်န့လီ၊ တံဂ်တခါအံကဲထီဂ်တံမာဆါယသ့ ယသးတုဒဲလဲယတဲကွါတသ့ယတဲကွါတဘုဂ်လါတုမုမဆါတနံအံလီ၊ မုမုပဲဒဲတခိပူသးပုဟးအိဒ်ဆူညါကွါပူဆူမုတြီကီ ရှုပုမုသီထီပူတနံတပူတနံတပူဒဲထီဂ်ကံဆီမံအသိးန့လီ၊ တဘျီဘျီပတဲအိဒ်ဘုဂ်မုဘုဂ်၊ မံလါမုနံနီယပုဆံးတဖန်ဟီဒ်မုလါပ စါအုတံဟံဖျးအယိလီ၊ တံအံမုနံလါအမာဆါယသးဒီးမာဖိယသးန့လီ...” (လါ-နီဆါကမု)

“...ဖဲယအိဒ်လါယသဝီအခါ၊ ဘုဂ်တနံတခိဒ်ကျိဖိကျိဖိဒိတဖန်သိဒ်ထီဂ်၊ ကဘီယုဟဲကွံလီမုပု၊ သဝီဖိတဖန်စံမုပြုဖဲအ ခိဒ်တီလီန့လီ၊ ယဲတခိယမိယပါယုစိရုသ့ယါဆူပုပူလါန့တပူလါအံတပူလီ၊ တံလီဖဲန့ပအိဒ်တဘုဂ်လါဘုဂ်အယိပဟဲထီဂ် ယုအိဒ်ကွါဆူကညီဘုဂ်ကီဘုဂ်ခဲနီဒဲဒီးဒိလီ၊ ဖဲ ၂၇/၇/၈၅ ဒီး ၂၀/၁၂/၈၉ အနံန့ပယီဟဲဒဲဒီးဒိပဘုဂ်ဟးစံအိဒ်ဆူညါကွါဒီးပသး လါယါအဲကွါပူ၊ ဖဲန့ယီတမုတဖန်ဟဲဒဲသံကွါဒီးဖုပုပုဘုဂ်ပျါတံဒိဒိမးလီ၊ ပပျါတံအယိပသးကွါဒီးပသးဆူကမိးလုခိဒ်ဘုဂ်ကီ ဘုဂ်ခဲဒဲကဝီ၊ ဖဲ ၂၅/၄/၉၅ မုနံနီန့ရံ(၁၀)ဆါကတီအခါပယီသုးဒီးခိဒ်ဖျါဘီ(DKBA)တဖန်ဟဲဒဲဒီးကွါဒီးလုခိဒ်ဒွဲအူထီဂ်ကွံဝဲသ ဝီဖိအဟံ(၃၀၂)ဖျါပုပုယုဒီးယဟံလီ၊ ဖဲန့ပတံဖိတံလံတအိဒ်လါနီတမံလါဘုဂ်၊ ဖဲန့အလီခဲပဟဲအိဒ်ကွါဒီးဆူမဲလးဘုဂ်ကီဘု ခဲဒဲကဝီလီ၊ ဖဲ၁၉၉၇န့တံယါခါ(DKBA)ဟဲဒဲဒီးမဲလးဘုဂ်ကီဒဲကဝီဘုဂ်သံပုမုပုခဲဂါဒီးဒွဲအူဟံတနီလီ၊ မုမုပဟံဖိယိဖိတ ဖန်ပဘုဂ်ဟးစံမံဆူလုခိဒ်ထံးတပျိကျါလါပစါတံဟံကျါကိးနုဒဲလါတံပျါတံဖုအပူလီ၊ တံအံမုနံလါအမာဘုဂ်ဒီးဒီးမာဖိယသး န့လီ...” (လါ-စီထုလုစု)

“...ဘုဂ်တဘျီဖဲယသဝီလါအမုပကီတံပါတကပါန့ထံဒိဒ်ယိဒ်ယုဒီးဘုသ့တဖန်လီအုးသံကွံဝဲလဲလါယုယုလီ၊ ပူထုစံ ဖိတဖန်ဘုဂ်မာအိဒ်ကွါဒဲဘုအဘျီအစါလါတသံဘုဂ်ဒီးအိဒ်တံတဖန်န့လီ၊ တုမုအခါဘုဂ်ပယီပဒိဒ်ယုဘုခိဒီးပူသဝီဖိဟ့တနံဘုဂ် တဘျီမာနုမာဟ့သးဒီးခဲသံကွံဝဲပသဝီသးပုလီ၊ တံအံမုတံလါအမာဘုဂ်ဒီးဒီးမာဖိယသးန့လီ...” (လါ-စီရုဘိ)

“...ဖဲယမာလီတံယအိဒ်ယုတီတနံန့တံကစိတခါလါအမာသးအုဒီးမာသးဘုဂ်ဖိယသးအိဒ်ကတံတခါန့မုနံ- ပပူက လုကညီတံပါဆါအလီခါသး “မာနုပျီ” လီဆူဒုဒါအစုပူအယိန့လီ၊ ဖဲ၁၉၉၅န့သလုလါ(၂၇)သီမုယံနံဟါခိ(ဂးဘု)န့ရံ ခါဆါကတီ(BBC)ရါလီတံကစိစံးဒဲဒုဒါပယီတဖန်ထီဂ်မာနုမာနုပျီလံတဘျီန့မုတံလါအမာဖိယသးဒိကတံလါယတံအိဒ်မူအ ပူတုဒဲလဲယပါကွါယမဲထံတနံလါဘုဂ်န့လီ။

ယသ့နီထံဒ်မုဘုဂ်ကွါယဲတဘျီဖဲယနီဆံးဒီးအခါပလဲမာလါကပီဘုဂ် “တံပါဆါပုထီ(၄၀)ဝီတဝီ” ဖဲမာနုပျီန့လီသယု သညီမုဆံးဒိလဲန့တံကွါယဲတသ့လါဘုဂ်၊ မုဆီမိဒ်ထီဂ်ကွါပထံပကီပလီအိဒ်လီဆံးလါအမုဒီးယံလါဟ့တဖန်လါအလီကွံ ဆူဒုဒါပယီအစုပူန့ဆီမိဒ်ကွါယဲတလဲဒီးမာဖိယသးထီဘိဒီးထီဘိန့လီ...” (လါ-နီဟီဒ်ခိဒ်ဖိ)

“...ယဟံဖိယိဖိယဘုးယတံတဖန်ဘုဂ်ပယီ(နဝတ/နအဖ)အတံမာသံမာဝီ၊ တံမာတရီတပါတဖန်အယိယသးတမံဘုဂ်၊ လါ တံန့အယိယတံတံဟဲအိဒ်လါယမုဖျီထီဂ်အတီတဆံယကထီဒ်သးတံမာလီ၊ ဒီးကဲထီဂ်ကညီတံပါဆါသိဒ်ဖဲလါအဂုတဂါ၊ ဒီးယက ငုးထီဒါကွံပယီကလုဒိဒ်စိသနုသုးမီစီရါအကရူတဖန်အံတုအလီမာကွံလါဟီဒ်ခိဒ်အမဲဖဲဒိတစုန့လီ...” (လါ-စီဟဲထု)

“...ကျမရည်ရွယ်ချက်မှာသူနာပြုဆရာမကောင်းတယောက်ဖြစ်လာရန်ဖြစ်သည်။လူသားတို့ရဲ့အကျိုးကိုပြုသောရည်ရွယ်ချက်ဖြစ်သည်။အပြင်ကရင့်တော်လှန်ရေးအတွက်လည်းအုတ်တချပ်သဲတပွင့်ပါဝင်မည့်ရည်ရွယ်ချက်တခုဖြစ်မည်ဟုကျမမြင်မိပါသည်။”

(လာ-နော်မိုးစံ)

“...ယနီဆုံးခါယအိပ်လာနိုင်တာမျှလိင်စိဆုံကွဲကရားပူ။ကွဲခိပ်မာဝဲသရဉ်မုဉ်အဲးစထာဉ်လျှာဉ်ဒီးအဝဲမာသရဉ်မုဉ်မုဉ်ကနီပုာ်တဂါလီ။ယဒိဉ်ထီဉ်ဘဉ်လာလိင်စိဆုံကွဲကရားပူအတၢ်ပအဖီလၢအယိယသးန့ဉ်စၢ်ဆါဒၣ်လာနီဉ်တၢ်မျှၢ်ကီလၢဝါလိင်စိဆုံကွဲအအိဉ်န့ဉ်လီ။လၢတၢ်န့ဉ်အယိယတၢ်တီဉ်ဟ်မာဒ်အံၤ-ယကကျဲးစးမၤလိနီတၢ်ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့ဒ်သီးမုာ်ကအိဉ်ဝဲတနံၤယကကဲထီဉ်ဘဉ်ကီလၢဝါလိင်စိဆုံကွဲခိဉ်,မုဉ်ကနီပုာ်,ကညီမုဉ်ဖိန့ဉ်လီ။ပုၤအါဒ်အါဂါလၢအထံဉ်ယကဘဉ်ပျံၤယၤ,ဟ်ကယၤဒီးအိဉ်ဘဉ်ယၤလီ။မုာ်တနံၤယတၢ်တီဉ်ဟ်မာလၢထီဉ်ပုၤထီဉ်န့ဉ်ယကသးမဲယဲလီ။ယကကျဲးစးတုၤယကကဲထီဉ်ဘဉ်လိင်စိဆုံကွဲခိဉ်သပုၤကတၢ်လီ။ဘဉ်ဆဉ်မုဉ်မုဉ်ကနီပုာ်တခါဒုယတဲလီတၢ်တသ့ဘဉ်,အိဉ်လၢကစၢ်ယုၤအစုပူလီ။...” (လာ-နီဆဉ်ကညီထု)

“...ယမုာ်ဖျိထီဉ်အတၢ်တဆံယကကုာ်ကျဲးစးမၤအါထီဉ်လိင်ကီလၢဝါဒီးယိလိင်.ဒ်ပဟ်ဉ်ဖိယိဖိအတၢ်တီဉ်ဟ်အသိးတၢ်မုာ်လၢထီဉ်ပုၤထီဉ်တခါယကဟးထီဉ်လၢမၤလိတၢ်ဆူအိးစတြလယၤလီ။တုၤမၤလိတၢ်မုာ်ဖျိဒီးယကအိဉ်ဒီးဆဲးထီဉ်တၢ်မၤလိဘဉ်ယး(Law)တၢ်သိဉ်တၢ်သိတပၤလီ။ဒ်ယမုာ်ကညီမုဉ်ဖိတဂါအသိးယကဟဲက့ၤမၤစၢၤကဒါက့ၤယပုၤကလုာ်အတၢ်တူၢ်ဘဉ်ဒ်သိးကထုဉ်ဖျဲးထီဉ်ကွံာ်လၢဒုဉ်ဒါပယီၤအတၢ်ဆိဉ်တၢ်မၤနၢၤအဖီလၢန့ဉ်လီ။...” (လာ-နီကဲဘျူးထု)

တၢ်ဆါကတီၢ်တဖဉ်လဲၤပူကွံာ်လံ(၁၄)နံဉ်လံမးလဲဉ်.ဘဉ်ဆဉ်လီၤကဲဘဉ်ယၤဒ်ပူကွံာ်ဒီးဒ်ဖဲမဟါတဟါအသိးန့ဉ်လီ။ဖဲယထုးထီဉ်ကွံာ်ဖးကဒါက့ၤလၢအပူကွံာ်တဆံလွံာ်န့ဉ်ယကဲဒ်ကွဲသရဉ်လၢမာ်လးဘဉ်ကီဒဲကဝီၤ,နီဉ်ဂံၢ်(၁)တီၤထီကွဲအခါယပုၤကွဲဖိလၢအမံၤအိဉ်ဖျါလၢအဖီခိဉ်တဖဉ်အတၢ်ကွဲးဆိရဲဉ်တဖဉ်အံၤဒီးတၢ်သယုာ်ဘဉ်က့ၤယလၢအဝဲသ့ဉ်တဖဉ်ဒိဉ်ဒိဉ်မုာ်မုာ်န့ဉ်လီ။လၢအဝဲသ့ဉ်အကျါနီၢ်ဆါကမ့ဉ်(ကီၢ်ခိဉ်ဖုဘိဉ်မုးအလံၤမုဉ်),စီၤဟဲထုး,နီၢ်မိစဉ်အဝဲသ့ဉ်တဖဉ်လဲၤအိဉ်က့ၤတုၤဖဲလဲဉ်ယတသ့ဉ်ညါလၢဘဉ်.

မုဉ်မီၤရုဘိတဂါခဲအံၤကဲထီဉ်ကွဲသရဉ်,တီခိဉ်ရိမဲကရၢကရိဒုးအိဉ်ထီဉ်ဝဲကွဲကီဉ်တဖဉ်ဖဲလၢပီၤဟါကညီဘဉ်ကီဘဉ်ခဲဒဲကဝီၤအပူ(ကွဲဉ်တဲဉ်ကီဆါ,သူမ့ကျါနံၤ)ဒီးယုကျဲကျဲန့ဉ်တၢ်လၢကွဲဖိန့ဉ်တဖဉ်ကမၤလိမၤဒီးဘဉ်တၢ်အဂီၢ်,တကးဒီးဘဉ်ကွဲလၢအအိဉ်ဘျူးအိဉ်တံၢ်ဖဲဟီဉ်ကဝီၤဘျူးလိာ်သးဖဲန့ဉ်တဖဉ်အပူတၢ်ရုလိာ်မုဉ်လိာ်ဒီးတၢ်လဲၤထီဉ်လဲၤထီကအိဉ်အဂီၢ်အဝဲရဲဉ်ကျဲၤမၤန့ဉ်ဝဲကွဲတၢ်ရုလိာ်မုဉ်လိာ်တၢ်ပြုတအတၢ်ရဲဉ်တၢ်ကျဲၤတဖဉ်ကိးနံဉ်ဒီးန့ဉ်လီ။

ယနီၤပူလၢနီၤကဲဘျူးထုတဂါအမိအပါဒီးအဒိပုာ်ဝဲတနီၤလဲၤဆူအဝဲရကၢလံ.ဘဉ်ဆဉ်အဝဲတခါအိဉ်တုၢ်ကွံာ်ထွဲက့ၤဖိဉ်ယဲကွဲဖိဟံဉ်ဒွဲအတၢ်ဖဲတၢ်မၤလၢအမိဒုးအိဉ်ထီဉ်တုၢ်ဝဲဖဲမာ်လးဒဲကဝီၤအပူန့ဉ်လီ။နီၢ်ဟီဉ်ခိဉ်ဖိတခါဖျိထီဉ်တီၤတဆံဝဲလဲၤဆဲးမၤလိကဒီးတၢ်ဆူကံၢ်မဲဝဲ,ကဲကွဲသရဉ်ဖဲမာ်ဆိး(FTUB)ဒုးအိဉ်ထီဉ်ပုၤလီၤအိဉ်ကမ့ကွဲဝဲဒီးခဲအံၤအဝဲလဲၤတုၤဆူအိးစတြလယၤကီၢ်အိဉ်ဆိးဝဲဖဲဝဲကွဲလီၤန့ဉ်လီ။

မုဉ်မီၤထုလွဲစတဂါဖျိထီဉ်ကွဲဝဲထီဉ်လိင်စိဆုံကွဲမၤတၢ်သးခုကစီဉ်တၢ်မၤလၢကီၢ်ဆါ,ခဲအံၤလဲၤတုၤဆူကီၢ်အိးစတြလယၤ,စဖြန့်ဘုလ်(ပုၤဒီးတၢ်ဘဉ်စံဉ်လၢဒုဉ်ဒါပယီၤအတၢ်လၢလံ)န့ဉ်လီ။နီၢ်ဆဉ်ကညီထုတခါဒ်အတၢ်တီဉ်ဟ်အသိးဖျိထီဉ်ကွဲဝဲဆဲးထီဉ်လိင်စိဆုံကွဲဖျိထီဉ်ဝဲဒီးခဲအံၤလဲၤဆဲးမၤလိကဒီးတၢ်ဆူခဲန့ဉ်ကီၢ်ဒီးအပုၤမုဉ်သိသိမုဉ်ထု.ဖိဖိမုဉ်ထုန့ဉ်လီ။ဒ်အတၢ်တီဉ်ဟ်လၢကကဲထီဉ်ကီလၢဝါလိင်စိဆုံကွဲခိဉ်အသိးအတၢ်ကျဲးစးအသဉ်အဖီအမိလံၤမာ်ပုၤဟဲဖျါဒိဉ်ထီဉ်ဒိဉ်ထီဉ်ဝဲလဲၤန့ဉ်လီ။မုာ်ကအိဉ်ဝဲတနံၤမုာ်ဘဉ်ကစၢ်ယုၤအသးဒီးပဆါထံဉ်လၢအကဆဲးဟံးထီဉ်က့ၤမုဒါလၢအပာ်သရဉ်ဒိဉ်ဒိဉ်ကထာဉ်ဖဲမာ်အလီၤသပုၤကတၢ်ဒ်အတၢ်တီဉ်ဟ်အိဉ်ဝဲအသိးန့ဉ်လီ။ဒ်အစံးတုၢ်ဝဲအသိးတုၤခဲအံၤန့ဉ်အဝဲမုဉ်ဒီးဒ်မုဉ်ကနီၤစၢ်(တမုဉ်မုဉ်ကနီၤပုာ်တဝါဒီးဘဉ်)တဂါန့ဉ်လီ။

ယပုၤကွဲဖိလၢတဘျီယသိဉ်လိတုၢ်ဘဉ်အဝဲသ့ဉ်လၢခွဲတီၤအတီၤတဆံအကျါ,စီၤရုဘံၤ(ပတမုါ)ခဲအံၤကဲထီဉ်က့ၤကွဲခိဉ်လၢနီဉ်ဂံၢ်(၁)မာ်လးတီၤထီကွဲလၢအသရဉ်မုဉ်ကွဲခိဉ်သရဉ်မုဉ်စထဲမိရဲအလီၤဒီးဖးဘဉ်ကဒီးလၢ(KIC)တၢ်ကစီဉ်အပူခဲအံၤစီၤစုးထုခဲအံၤကဲထီဉ်က့ၤဝဲမာ်လးဒဲကဝီၤတၢ်ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့မုဒါခိဉ်အယိသးခုဒီးဟ်ကဖၢလၢယဲယသးလၢအဝဲသ့ဉ်တဖဉ်အတၢ်ဟ့ဉ်လီၤသးတၢ်ကျဲးစးဟံးထီဉ်က့ၤအပုၤကလုာ်တၢ်ဖဲတၢ်မၤလၢတၢ်ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့သ့န့ဉ်အယိန့ဉ်လီ။

ယတၢ်သးဝဲနီၢ်နီၢ်တမုဉ်ကွဲသရဉ်အတၢ်မၤဘဉ်.ဘဉ်ဆဉ်လၢတၢ်လိဉ်ဒီးတၢ်အိဉ်သးအဖီခိဉ်ယဟ်အီၤဒ်ယမၤပုၤတၢ်လီၤဟီတၢ်မၤမုဒါတခါအသိးဒီးယမၤတုာ်အီၤတုၤမုဉ်မဆါတနံၤအံၤလီၤ.တုၤမုဉ်ယကွံာ်တရံးကဒါက့ၤတၢ်ပာ်ဆါကွဲသရဉ်တၢ်မၤလၢယမၤတုာ်အီၤအနံဉ်အလါတဖဉ်ဒီးကွဲဖိလၢယသိဉ်လိတုၢ်ဘဉ်အီၤအကျါတနီၤန့ဉ်ကဲထီဉ်က့ၤအပုၤတဝါအစုဒုဉ်စုတီၤ,ပုၤကလုာ်တၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါ,ဟ့ဉ်လီၤသးလၢထံကီၢ်ဒီးကလုာ်ဂီၢ်တၢ်မၤမုဒါပူအိဉ်ဝဲအါမးန့ဉ်လီ။“ကညီတၢ်ပာ်ဆါကွဲအဖီကရၢဖိ”လၢတဘျီယလူန့ဉ်ဘဉ်အထံ,ဒီးတုၤမုဉ်ယထံဉ်ဘဉ်က့ၤယဲကရၢပူဖိဖိတဖဉ်ဟဲဘိဉ်ထီဉ်ဖးထီဉ်န့ဉ်န့ဉ်ဆီဒီးမၤယဲမၤလၢက့ၤဟီဉ်ခိဉ်ဒ်အံၤန့ဉ်ဒီးယသးမဲယဲသ့ကစီဒီးလၢယတၢ်မၤ “ကီၢ်သုလုၤကွဲသရဉ်” အမုဒါပူအံၤန့ဉ်လီ။

လာ- တံနီ (သဝီတါ)

